
KOLLER Inez Zsófia

VINCE: Hogyan mérjük az újonnan érkezők előzetes tudását?

Az Európába újonnan érkezők (menekültek és egyéb migránsok) száma drasztikusan megemelkedett az utóbbi években, akik háború vagy kilátástalan életkörülmények elől menekülnek, vagy más okból keresnek jobb életlehetőségeket. Számuk valószínűsíthetően tovább növekszik majd a következő években. Az újonnan érkezők számos nehézséggel szembesülnek európai letelepedésük során, ezek közül a VINCE projekt a munkaerő piacra jutásukra, illetve továbbtanulásukra koncentrál. Az Európa Tanács nemrégiben elismerte, hogy az oktatás döntő szerepet játszik a migránsok megsegítésében. Az integrációs folyamatnak része kell, hogy legyen a képzettségek elismerése, valamint az oktatás is, amely önmagában is értékes eszköz az egész európai lakosság társadalmi kohéziójának, szolidaritásának, toleranciájának, diverzitásának és emberi jogainak előmozdításában, hiszen képes hatékonyan küzdeni a rasszizmussal, idegengyűlölettel, antiszemitizmussal, iszlamofóbiával és az intoleranciával szemben.

Az újonnan érkezők elé a gyakorlatban számos akadály gördül, amely tovább nehezíti integrációjukat a befogadó társadalmakban. Az egyik ilyen akadályozó tényező az, ha van is képzettségük valamilyen területen, kompetenciáikat nem ismerik el. Ennek több oka lehet, készségeik és ismereteik nem feltétlenül illeszkednek a befogadó országok előírásaihoz, eljárásrendjéhez, hiányoznak az igazoló dokumentumaik, vagy szakmai karrierjük nem összeegyeztethető a befogadó ország igazolási rendszerével. Ez megakadályozza, hogy belépjenek a munkaerő piacra, vagy, hogy folytassák tanulmányaikat, s így veszélyezteti esélyeiket a társadalmi integrációban is.

A VINCE projekt egyik fő célkitűzése az, hogy már meglévő módszereket alkalmazzon a hátrányos helyzetű személyek egyetemi képzésbe való bevonásához, ami társadalmi integrációjukat is segíti, egyben hatékony eszköznek mutatkozik a diszkriminációs gyakorlatok visszaszorításában. Másrészt új eszközöket fejlesszen ki, melyek megkönnyítik az újonnan érkezők különböző készségeinek, kompetenciáinak és ismereteinek elismerését, validálását, hogy aztán tovább tanulhassanak vagy elhelyezkedjenek a munkaerő piacon. Az újonnan érkezők előzetes tudásának hatékony értékelése lényeges feltétele munkaerő piacra, illetve képzőhelyekre való bejutásuknak. Elismerésük és validációjuk informális útjai is támogatják társadalmi integrációjukat és előre jutásukat, hiszen a formális képzésből leggyakrabban kiszorulnak. A validációs folyamat kiterjesztése az informális képzőhelyekre egyebekben ahhoz is hozzájárulhat, hogy a képzési egyenlőtlenségeket kiegyensúlyozza, illetve további utakat, módokat tegyen lehetővé a mindennapi életben és a munkaerő piac világában szükséges készségek fejlesztésben. Emellett annak az esélynek a megadása, hogy hasznosíthatják korábbi képzésbeli és munkahelyi tapasztalataikat, támogató visszajelzést kapnak előzetes tudásukról, az lehetővé teszi számukra, hogy valóban megalapozhassák jövőjüket új társadalmukban. Az Európa Tanács validációról szóló ajánlása 2018-ig kéri minden tagországtól, hogy fejlesszenek ki validációs megállapodásokat informális és non-formális képzési helyekkel. Mindezek fényében a VINCE projekt informális és non-formális képzés előtti validációval is foglalkozik. Az informális és formális képzések közötti átjárás gyakorlatában a dokumentáció alapú igazolás viszonylag könnyű, menete alkalmazhatóvá tehető a nem Európából érkezők számára is, bár ez inkább

adminisztratív és tudásszint szerinti, vagyis szakmai kompetenciákra kihegyezett folyamat. A validációs eljárásokban részt vevő kollégákat ezért erre is fel kell készíteni.

A VINCE projekt¹ (Validation for Inclusion of New Citizens of Europe – Validáció Európa Új Állampolgárainak Befogadásához) kutatás fő célcsoportját azok az egyetemi dolgozók alkotják, akik az előzetes tudás mérésével foglalkoznak, illetve akik kapcsolatba kerülnek olyan bevándorló és/vagy menekült hallgatókkal, akik nem-formális vagy informális előzetes tudásukat szeretnék elfogadtatni. A projekt célja, hogy számukra dolgozzon ki eszközöket, melyekkel felkészültebben foglalkozhatnak az újonnan érkezettekkel a felsőoktatási intézményekben.

A kutatást vezető szervezet a Eucen (European University Continuing Education Network), amely az európai egyetemek lifelong learning hálózatának nemzetközi szervezete. Tizenkét partnere három különböző területhez kötődik. Vannak köztük jogvédő és bevándorlókat, menekülteket segítő szervezetek, mint a belga Solidar, a holland Stichting International Vrouwenwerk den Helder és a görög Club for UNESCO of Pireus and Islands. Előzetes tudás méréssel foglalkozó szervezetek is részt vesznek a kutatásban, mint a holland Foundation European Centre Valuation Prior Learning, a norvég Norwegian Agency for Quality Assurance in Education, vagy a szlovén International Centre for Knowledge Promotion, illetve egyetemek: Université de Bretagne Occidentale (Franciaország), VIA University College (Dánia), Danube University Krems (Ausztria), Fachhochschule Burgenland (Ausztria), Ludwig Maximilians University (Németország), valamint magyar részről a Pécsi Tudományegyetem.

A kutatás során elsőként az európai országokban már létező előzetes tudás elismerési rendszerek, intézmények, eljárások felkutatása történt meg. Ez a folyamat 2017 nyaráig lezárult. Magyar résztvevőként a magyar és a román helyzetfelmérést készítettük el, minthogy román partner nem vesz részt a kutatásban. A helyzetkép a Foundation European Centre Valuation Prior Learning egy korábbi nemzetközi felmérésének az aktualizálása lett, melynek honlapján, az Observal Net-en az új jellemzések is megtalálhatók már. A helyzetfelmérés tanulsága volt, hogy a tervezett jó-gyakorlatok felhasználása és adaptálása nem lesz könnyű feladat, hiszen a vizsgált országok képzési struktúrája, valamint törvényi, politikai, gazdasági és kulturális környezete rendkívül sokszínű, nagyon eltérő súlypontokkal. Saját (magyar és román) kiindulópontjaink is sok eltérést mutattak: bár a validáció a magyar Lifelong Learning Stratégia része, mely egy átfogó tudásmérési rendszer kiépítésének alapja lehet, nemzeti szinten egyelőre csak elvekben működik. Az előzetes tudás mérése a felnőttképzésben és a felsőoktatásban van jelen, alapvetően dokumentumalapú és a belépésnél történik meg.

Egységessége nagyjából ennyiben ki is merül, hiszen a mérések, az értékelési folyamatok intézményenként változnak. A munkaerő piaci résztvevők az elmúlt időszakban ki is hullottak az előzetes tudás mérésének processzusából, a felnőttképzési gyakorlatban pedig mindössze adminisztratív lépésként találjuk meg az előzetes tudás mérését (Tót 2016:1.). Míg Romániában a non-formális és informális tanuláshoz kötődő előzetes tudás mérés inkább a jellemző, mely kifejezetten a meglévő kompetenciák azonosítására irányul, ráadásul náluk már létrejött egy nemzeti szintű, központosított intézmény, a Nemzeti Kvalifikációs Hivatal, a helyi validációs intézetek koordinálására

¹ **EU Projekt Azonosító Szám:** Project 580329-EPP-1-2016-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN A kutatási projekt Erasmus+ támogatással valósul meg.

(Balica 2016:1.). A két ország egyikében sincs kifejezetten a menekültek vagy bevándorlók validációjával foglalkozó országos szintű irányelv, így őket az állampolgárokkal azonos eljárásokba csatornázzák be. Ez merőben eltér a nyugat-európai gyakorlattól, kiemelkedő példa erre Franciaország, ahol a munkatörvény tartalmazza a bevándorlók/menekültek validációs eljárásának szabályozását. A validációs gyakorlatokat a másik oldalról is megvizsgáljuk, interjúkat készítünk olyan egyetemi hallgatókkal, akik menekültként érkeztek Európába, s jelenleg Európa valamelyik egyetemén tanulnak. Az ő tapasztalataik alapján igyekszünk utánajárni, hogy a jó-gyakorlatok alapján leszűrt működő technikákat hogyan módosítsuk, illetve milyen elemekkel egészítsük még ki. Az interjúkat magyar részről a CEU-n és a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Karán tervezzük levezetni.

Az év következő feladatblokkja lesz a legjobb előzetes tudás mérési gyakorlatok módszerei alkalmazható adaptációinak elkészítése, melyek kifejezetten az újonnan érkezők speciális helyzetéhez is igazodni tudnak, hogy megkönnyítsék számukra az egyetemekre való bejutást, amely később hozzájárul integrációjukhoz is. Ebben a folyamatban elsőként öt különböző szintű útmutató készül majd, melyek alapvető tájékoztatást nyújtanak

1. Európa kultúrájáról, társadalmairól,
2. az egyes befogadó országokról,
3. a felsőoktatásról általában,
4. a felsőoktatásról országspecifikusan
5. végül az egyes országok előzetes tudás mérési lehetőségeiről.

A kutatási projekt hozzájárul ahhoz, hogy a felsőoktatásban dolgozó oktatók, validációs szakemberek, tanácsadók és adminisztratív munkatársak képzéséhez a legmegfelelőbb bázis épüljön ki. Ezért a képzések megtervezésének fázisában, várhatóan 2018-ban, előkészítő szemináriumot szervezünk, melybe validációs gyakorlattal rendelkező adminisztratív egyetemi munkatársakat is bevonunk. Az ajánlott validációs eljárást előzetesen újonnan érkezetteknek próbáljuk ki. Ebben civil szervezetek lesznek a kutatási partnerek segítségére. A Pécsi Tudományegyetem a Civil Közösségek Háza támogatására számíthat ebben a feladatban. Az egész kutatási projektet moodle alapú interaktív platformon koordináljuk, melynek a kialakítását és működtetését egyik osztrák partnerünk, a Danube University Krems vállalta. A kutatás három évében igyekszünk minél több platformon megjeleníteni, hogy megismertessük munkánkkal a lehető legszélesebb rétegeket, így számos országos és nemzetközi eseményen veszünk részt. Ennek keretében mutattuk be a projektet ez év áprilisában Budapesten a 13. MELLearn konferencián a Pécsi Tudományegyetem részéről, júniusban a németországi Mainzban a Eucen 49. éves konferenciáján a Eucen és a Fachhochschule Burgenland közreműködésével, valamint Malmöben a svéd felsőoktatási intézmények tanácsának konferenciáján, amelyet a menekültválság Bologna-reformra gyakorolt hatásáról rendeztek, melyen a Eucen képviselte a kutatócsoportot. A projekt népszerűsítésének céljából létrehozuk a VINCE díjat is, mellyel a validációs jó-gyakorlatok eredményességét szeretnénk kihangsúlyozni. Végül a projekt eredményeit ajánlások formájába öntve ismertetjük meg politikai döntéshozókkal és intézményvezetőkkel helyi, regionális, országos és európai szinten a kutatás harmadik, záró évében. Az utolsó év feladatai közül a Pécsi Tudományegyetem kutatói is nagyobb részt vállalnak majd, hiszen a politikai döntéshozókkal történő európai kerekasztal beszélgetések előkészítésében fogunk kiemelt szerepet kapni.

Felhasznált irodalom:

- BALICA Magda (2016): Country Report: Romania. 2016 update to the European inventory on validation of non-formal and informal learning CEDEFOP.
https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2016/2016_validate_RO.pdf
- FARKAS Éva (2015): A nem formális vagy informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Romániában. A román validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek magyarországi kontextusa.
http://www.tka.hu/docs/palyazatok/roman_validacios_rendszer.pdf
- KOLLER Inez Zsófia (2011): Az európai migráció története a második világháborút követően. In: TARRÓSY István, GLIED Viktor, KESERŰ Dávid (szerk.) Új népvándorlás: migráció a 21. században Afrika és Európa között. Pécs, Publikon, 227-242. p.
- TÓT Éva (2016): Country Report: Hungary. 2016 update to the European inventory on validation of non-formal and informal learning CEDEFOP.
https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2016/2016_validate_HU.pdf

Ajánlott honlapok:

Civil Közösségek Háza www.ckh.hu

eucen www.eucen.eu

Observal Net www.observal-net.eu

VINCE vince.eucen.eu